

Ett levande Östersjön

20.12.2019

Minskningen av den biologiska mångfalden är ett betydande globalt problem. Konkreta åtgärder för att skydda mångfalden och bromsa utrotandet av arter behövs snarast, eftersom de mångfaldiga naturmiljöerna och det breda spektrum av arter som bor där är en förutsättning för allt liv.

Minskning av den biologiska mångfalden hotar även Östersjön

Minskningen av mångfalden påverkar även Östersjön och dess undervattensmiljö. Östersjön anses vara ett av världens mest sårbara hav, där förändringarna blir snabbt synliga. Speciellt de viktiga nyckelarterna som blåstång, blåmussla och bandtång är hotade.

Nyckelarter har, som namnet antyder, en väldigt central roll för Östersjöns välmående eftersom de tillhandahåller näring samt växtplatser och skydd för flera andra arter.

Exempelvis är blåstångsskogarna som blåstången skapat viktiga livsmiljöer för många andra arter i Östersjön. Bandtången å sin sida binder kol väldigt effektivt och förebygger därmed utbredningen av klimatförändringen, och blåmusslan påverkar övergödningen genom att filtrera vatten.

- Alla nyckelarter är väldigt känsliga för förändringar i Östersjön och de lider redan nu av de förändringar som skett i haven, såsom övergödning. När storleken på lämpliga livsmiljöer för dessa arter minskar är det speciellt viktigt att fokusera på värdefulla områden som har mest effekt i bevarandet av den biologiska mångfalden samt anpassningen till klimatförändringen, berättar Laura Höijer, innehållsansvarig på Baltic Sea Action Group.

Förutom övergödning hotas Östersjöns marinbiologiska mångfald av klimatförändringen.

- Det här är en knivig situation, eftersom det inte finns några enkla lösningar. Alla dessa problem hör ihop då klimatförändringen påverkar övergödningen, och båda dessa påverkar vidare naturens mångfald både var för sig och tillsammans, förklarar Höijer.

Östersjöprojektet finansierar arbete för att skydda den marinbiologiska mångfalden

I augusti tillkännagavs att Ålandsbankens Östersjöprojekt kommer att finansiera BSAG:s arbete för att skydda den marinbiologiska mångfalden under en treårsperiod. Samarbetsprojektet Ett levande Östersjön är initierat av BSAG, och bygger på det material som samlats in under VELMU-programmet, som är ett projekt med syfte att inventera mångfalden av den marina undervattensmiljön.

- Vår målsättning är att närmare studera de värdefulla havsmiljöerna i Östersjön som VELMU-programmet identifierat, och att hitta sätt att skydda dem. Dessutom vill vi få mer synlighet för detta viktiga ämne. Mångfalden kommer sannolikt att bli en lika omtalad miljökris som klimatförändringen i nära framtid, säger Højjer.

Projektets första pilotområde är Gullkrona ö i Pargas skärgård, där man i höstas gjorde de första dykningarna. Syftet är att kartlägga de värdefulla havsområdenas tillstånd och hitta sätt att skydda dem, tillsammans med andra centrala aktörer. Kartläggningarna planerades tillsammans med VELMU och Forststyrelsens naturtjänster ansvarade för genomförandet.

- Det är viktigt att vi via pilotprojektet kan ge konkreta exempel på skyddsåtgärder som kan göras för de värdefulla undervattensområdena. Det är alltid lättare att arbeta vidare med något med hjälp av exempel som man kan hänvisa till. För att skyddandet ska lyckas krävs samarbete från såväl privatpersoner som fiskelag, kommuner, städer och företag.

Samarbete i fokus

Förutom VELMU-programmet har man nära samarbete med Ålands vatteninventeringsprojekt. Dessutom är följande Östersjöforskare centralt engagerade i projektet; professor i Östersjöforskning Alf Norkko (Helsingfors universitet, Tvärminne zoologiska station), forskningsprofessor och VELMU-programmets koordinator Markku Viitasalo (Finlands miljöcentral) samt specialforskare Sonja Salovius-Laurén, projektforskare Henna Rinne och biträdande professor Christoffer Boström från Åbo Akademi.

Ålandsbanken fungerar via Östersjöprojektet som finansiär och strategisk partner och har beviljat finansiering på 80 000 euro för projektets första år.

- Ålandsbankens Östersjöprojekt har länge finansierat projekt som främjar Östersjöns tillstånd och vi ser detta samarbete med BSAG som en unik möjlighet att påverka tillståndet i den marina miljön och främja Östersjöns välmående. Vårt mål är ett långsiktigt samarbete, konstaterar Anne-Maria Salenius, direktör för affärsområdet Finland.

Vad kan jag som markägare göra?

Fördelarna med att skydda vattenområden är uppenbara för naturen, men det är även viktigt för de privata markägarna att vara medvetna om vilka begränsningar i användningen av vattenområdena som skyddandet kan medföra. Även om området inte är fredat kan varje markägare vara med och skydda den värdefulla undervattensnaturen t.ex. genom att minska på båtkörande, ankra mindre och låta bli att muddra.

Text: Lotta Lybeck, foto: VELMU:s bildarkiv
Artikel från Ålandsbanking nr 2/2019
(publicerad 20.12.2019)